

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Co/2/2020
Identifikačné číslo spisu: 9020200037
Dátum vydania rozhodnutia: 21.01.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:9020200037.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z JUDr. Aleny Svetlovskej, predsedníčky senátu a členov senátu JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. a Mgr. Dušana Čima v spore žalobcu Občianske združenie na pomoc spotrebiteľom a ľuďom v núdzi, so sídlom Cestice č. 118, IČO: 50 326 147, zastúpeného JUDr. Petrom Reblánom, advokátom so sídlom v Cesticiach č. 118 proti žalovanej Československá obchodná banka, a. s. so sídlom v Bratislave, Žižkova 11, IČO: 36 854 140, o abstraktnej kontrole v spotrebiteľských veciach, o návrhu žalobcu na nariadenie neodkladného opatrenia, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 12 C 1/2020-166 z 12. októbra 2020 takto

rozhodol:

Napadnuté uznesenie p o t v r d z u j e.

Odôvodnenie

1. Napadnutým uznesením súd prvej inštancie návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol. V odôvodnení uviedol, že v konaní o abstraktnej kontrole v spotrebiteľských veciach sa žalobca domáhal vydania neodkladného opatrenia, ktorým by súd uložil žalovanej zdržať sa používania a uplatňovania takej obchodnej praxe, ktorou pri uplatňovaní práva spotrebiteľa podľa § 18 ods. 2 zákona č. 90/2016 Z.z. o úveroch na bývanie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákona o úveroch na bývanie“) v zákonnej lehote, čo i len z časti neumožní spotrebiteľovi bez poplatku, bez sankcie alebo bez náhrady nákladov zaplatiť predčasnú splátku úveru na bývanie vo výške nepresahujúcej 20 % istiny úveru na bývanie, prípadne spotrebiteľa inak obmedzí pri jej zaplatení tým, že na tento účel použije alebo určí iný výpočtový základ, resp. sumu takejto predčasnej splátky vyčíslí z iného výpočtového základu, než z celkovej sumy istiny úveru na bývanie poskytnutej spotrebiteľovi, najmä ak takéto určenie alebo vyčíslenie vychádza zo „zostatku istiny úveru na bývanie, zostatku dlhu, zostatku úveru na bývanie, zostatku aktuálnej istiny úveru na bývanie“ alebo z obdobného výpočtového základu, ktorý je znížený o splátku istiny úveru na bývanie. Zároveň žiadal o oprávnenie v mene a na náklady žalovanej zabezpečiť zverejnenie uznesenia TA SR so spracovaním ako originálnu textovú službu prostredníctvom jej servisu a webových portálov. Návrh na nariadenie neodkladného opatrenia odôvodnil tým, že i napriek prebiehajúcej konaniu vo veci samej, nie je reálne spotrebiteľom zabezpečená ochrana ich kolektívnych práv a preto s ohľadom na skutočnosť, že medzi sporovými

stranami z dôvodu neochoty žalovanej nedošlo k mimosúdnemu riešeniu sporu, nariadením neodkladného opatrenia bude ochrana spotrebiteľov zabezpečená. Zdôraznil, že žalovaná vykonala zmenu v textácii nových obchodných podmienok pre poskytnutie úverov na bývanie, čo žalobca považoval za podstatné pre nariadenie neodkladného opatrenia, lebo do 31. mája 2020 žalovaná žiadnym spôsobom nerozporovala, že sa uplatňovania žalovanej nekalej obchodnej praktiky dopúšťa.

1.1. Súd prvej inštancie citoval ustanovenia § 324 ods. 1-3, § 325 ods. 1-2, § 326 ods. 1, 2, § 328 ods. 1, § 329 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a uviedol, že po individuálnom vyhodnotení návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia dospel k záveru, že zákonné podmienky pre jeho nariadenie nie sú splnené. Poukázal na špecifický predmet sporu, ktorým je abstraktná kontrola v spotrebiteľských zmluvách. Jedná sa teda o preskúmanie neprijateľnosti zmluvnej podmienky mimo rámca okolnosti konkrétneho prípadu. Z tohto dôvodu nie je možné nariadiť neodkladné opatrenie obsahovo zhodné s petitom žaloby vo veci samej, aj keď to Civilný sporový poriadok výslovne nezakazuje. Nariadením neodkladného opatrenia by došlo k prejudikovaniu rozhodnutia vo veci samej. Podotkol, že inštitút neodkladného opatrenia neumožňuje posúdiť, či žalobcom tvrdené skutočnosti spočívajúce v tom, že zo strany žalovanej dochádza aj po zmene obchodných podmienok platných od 1. júna 2020, naďalej „maskovane“ k používaniu žalovanej nekalej praktiky, sú alebo nie sú pravdivé. Pri rešpektovaní základných princípov sporového konania s akcentom na prejednací princíp a princíp rovnosti zbraní, po vykonanom dokazovaní vo veci samej bude možné žalobcom uvádzané argumenty relevantne posúdiť a spravodlivo vo veci rozhodnúť. Z týchto dôvodov návrh na nariadenie neodkladného opatrenia ako nedôvodný zamietol.

Vyslovil, že o trovách konania bude rozhodnuté v rozhodnutí vo veci samej (§ 262 ods. 1 CSP).

2. V zákonom stanovenej lehote podal proti uzneseniu odvolanie žalobca. Namietal porušenie práva na spravodlivý proces, inú vadu konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej, nesprávne skutkové zistenia, ako aj nesprávne právne posúdenie. Poukázal na charakter konania o abstraktnej kontrole v spotrebiteľských veciach, na ochranu práv spotrebiteľov pred neoprávneným zásahom dodávateľov vyplývajúcu z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie, najmä na ustanovenia čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 1 písm. a) Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/22/ES zo 23. apríla 2009. Zdôraznil, že cieľom smernice je zabezpečiť účinné ukončenie používania nekalých podmienok, ktorý cieľ možno zabezpečiť aj neodkladným opatrením (C-195/15). Nesúhlasil s názorom súdu prvej inštancie, že špecifický charakter konania neumožňuje nariadiť neodkladné opatrenie. Bol toho názoru, že súd postupoval v rozpore so smernicou, ako aj znemožnil žalobcovi uplatňovať jeho právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces nielen podľa vnútroštátneho práva, ale aj v zmysle čl. 47 Charty základných práv Európskej únie. Ďalej namietal nesprávne právne posúdenie z dôvodu, že súd prvej inštancie nepristúpil k relevantnému právnomu výkladu uplatniteľných všeobecne záväzných právnych predpisov, ako aj poukázal na zmeškanie lehoty na rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Zároveň nesúhlasil s názorom súdu prvej inštancie ohľadne prejudikovania rozhodnutia vo veci samej, ako aj nevyhnutnosti vykonať dokazovanie za účelom zistenia a preukázania tvrdených skutočností. Napadnuté rozhodnutie považoval za nedostatočne odôvodnené. Konštatoval, že nekalosť obchodnej praktiky nie je sporná (§ 151 a § 186 ods. 2 CSP), sporné je iba jej uplatňovanie po 31. máji 2020. Podotkol, že navrhovaná ochrana prostredníctvom neodkladného opatrenia mala byť iba dočasná a poskytovaná výlučne na čas do meritórneho rozhodnutia. Nesúhlasil s názorom súdu prvej inštancie, že navrhovaný petit neodkladného opatrenia nemôže byť totožný so žalobným petitom. Navrhol napadnuté uznesenie zmeniť a návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia vyhovieť alebo zrušiť a vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Uplatnil si nárok na náhradu trov konania.

3. Žalovaná v písomnom vyjadrení k odvolaniu a návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia uviedla, že sa plne stotožňuje s názorom súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. V konaní vo veci samej odpadol dôvod konania o abstraktný prieskum nekalej obchodnej praktiky podľa ustanovenia § 18 ods. 2 Zákona o úveroch na bývanie s poukazom na skutočnosť, že žalovaná od 1. júna 2020 pristúpila k aplikácii ustanovenia § 18 ods. 2 Zákona o úveroch na bývanie v súlade so stanoviskom prezentovaným Národnou bankou Slovenska.

4. Najvyšší súd ako súd odvolací (§ 31 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané proti uzneseniu, proti ktorému je prípustné (§ 355 ods. 2 CSP v spojení s § 357 písm. d) CSP), podané oprávnenou osobou, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP) v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 438 ods. 1 CSP v spojení s § 303 a § 304 CSP), dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

5. Oboznámením sa s obsahom spisu, odôvodnením napadnutého rozhodnutia, posúdením zákonných podmienok pre nariadenie neodkladného opatrenia súdom prvej inštancie, odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav veci, ako aj správne právne vec posúdil. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením uvedeným súdom prvej inštancie.

6. K uplatneným odvolacím námietkam uvádza, že postupom súdu prvej inštancie nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, lebo nepreukázaním zákonných podmienok vyplývajúcich z ustanovenia § 325 ods. 1 CSP pre nariadenie neodkladného opatrenia žalobcom, nebolo možné jeho návrhu vyhovieť. Ani namietané nesprávne právne posúdenie, či nedostatočne zistený skutkový stav veci nebolo opodstatnené.

7. Dokazovanie má v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia povahu osvedčovania. To znamená, že súd na základe dostupných dôkazných prostriedkov zisťuje najvýznamnejšie relevantné skutočnosti, pričom nemusí dodržať formalizovaný postup štandardného procesného dokazovania (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 147/2011). Osvedčené skutočnosti následne spĺňajú atribút vysokej pravdepodobnosti a súd z nich pri rozhodovaní vychádza. Dosiahnutie náležitej miery pravdepodobnosti rozhodujúcich skutočností z hľadiska procesného a hmotného práva legitimizuje vyhovujúci výrok, a teda nariadenie požadovaného neodkladného opatrenia. Procesu osvedčovania podliehajú všetky zákonné podmienky na nariadenie neodkladného opatrenia s osobitným dôrazom na potrebu neodkladnej úpravy pomerov alebo obavu z ohrozenia exekúcie.

8. V konaní o abstraktnej kontrole v spotrebiteľských veciach ide o konanie, v ktorom sa preskúmava neprijateľnosť zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve, resp. v iných zmluvných dokumentoch a nekalých obchodných praktík, mimo rámca okolností konkrétneho prípadu. Výsledkom tohto konania je záväzné stanovenie toho, či sa zmluvná podmienka v spotrebiteľskej zmluve bude považovať ex nunc za neprijateľnú, resp. obchodnú praktiku za nekalú alebo nie. V tomto type konania nevystupuje slabšia strana - spotrebiteľ. Právno-ochranný charakter tohto konania totiž spočíva predovšetkým v účinkoch rozsudku súdu, ktorý je stanovený erga omnes (§ 306 CSP).

9. Účinnosť rozsudku erga omnes znamená, že v prípade odsudzujúceho (kondemnačného) rozsudku je dodávateľ povinný zdržať sa používania zmluvnej podmienky alebo obchodnej praktiky vo vzťahu k neurčitému (nedefinovanému) počtu spotrebiteľov v Slovenskej republike. Možno ustáliť, že rozsudok obsahujúci vo výroku znenie konkrétnej neprijateľnej zmluvnej podmienky alebo nekalej obchodnej praktiky je záväzný aj pre iných dodávateľov používajúcich rovnakú alebo obdobnú zmluvnú podmienku alebo obchodnú praktiku vo svojej obchodnej činnosti.

10. Odvolací súd súhlasí s názoru súdu prvej inštancie, že v prípade vyhovenia návrhu na nariadenie neodkladného rozhodnutia by došlo k prejudikovaniu rozhodnutia vo veci samej s prihliadnutím na špecifický charakter tohto konania a najmä na účinnosť rozsudku erga omnes. Posúdenie dôvodnosti žalobného návrhu vyžaduje vykonať nevyhnutné dokazovanie, na ktorú skutočnosť súd prvej inštancie správne poukázal. Navyše súd prvej inštancie nevyklúčil totožnosť navrhovaného petitu neodkladného opatrenia so žalobným petitom, len to v danom prípade nepovažoval za vhodné a nevyhnutné.

11. K namietanému nedodržaniu zákonnej lehoty 30 dní na rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, odvolací súd uvádza, že uvedená skutočnosť neznamená porušenie práva na spravodlivý proces (R 53/2012).

12. Za dôvodnú nepovažoval odvolací súd ani námietku týkajúcu sa náležitého neodôvodnenia rozhodnutia. Súd prvej inštancie sa vypořiadal so všetkými tvrdenými skutočnosťami rozhodnými pre posúdenie dôvodnosti návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Jeho odôvodnenie spĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia v súlade s ustanovenia § 220 ods. 2 CSP, je jasné, zrozumiteľné a najmä preskúmateľné.

13. Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

14. Nie je porušením práva na spravodlivý proces iné hodnotenie vykonaných dôkazov, skutkových tvrdení účastníkov, ako aj iný právny názor súdu na dôvodnosť podaného nároku, resp. uplatnených námietok. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom účastníka, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania, vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010).

15. Z týchto dôvodov odvolací súd potvrdil napadnuté rozhodnutie v súlade s ustanovením § 387 ods. 1, 2 CSP ako vecne správne. K námietkam týkajúcim sa skutkových okolností veci samej, odvolací súd nezaujal vecné stanovisko v záujme neprejudikovania rozhodnutia vo veci samej.

16. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí (§ 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP).

17. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v

akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.